

Komparacija aktera i procesa (3)

University of Montenegro

Akteri i procesi

- Političke partije
- Partijski sistemi
- Interesna udruženja
- Regije
- Društveni pokreti
- **Politička kultura**
- **Politička participacija**
- **Politička komunikacija**

Politička kultura

- Tradicija opisivanja mentaliteta na anegdotalni način
- Tendencija ideološke instrumentalnosti
- Cilj je oduprijeti se na način što će se istraživanja političke kulture zasnivati na sistematičnim empirijskim podacima
- "Posebna raspodjela obrazaca orijentacije prema političkim objektima među pripadnicima neke nacije" (*Civilna kultura*, Almond i Verba)

University of Montenegro

Politička kultura

- Anketa o svjetskim vrijednostima (World Value Study)
  - Religijske Vs. sekularne vrijednosti
  - Vrijednosti preživljavanja Vs. vrijednosti samoizražavanja
- Nastanak vrijednosti samoizražavanja donosi humanističku transformaciju koja preusmjerava modernizaciju u proces ljudskih osnaživanja (Inglehart i Velzel)
- Stanovništvo različitih nacija razlikuje se u tome koliki naglasak stavlja na sekularne, a koliki na vrijednosti samoizražavanja
- Kulturne zone zasnovane na istorijskim procesima modernizacije

University of Montenegro

Politička kultura

- Klasični prikaz dvofaznog nastajanja političke kulture:
  - Društvene strukture stvaraju vjerovanja
  - Vjerovanja dovode do stvaranja političkih sistema.
- *Politika*, Aristotel
- *O duhu zakona*, Monteskje
- *O demokratiji u Americi*, Tokvil
- *Otvoreno društvo*, Karl Poper
- Pitanje legitimnosti

University of Montenegro

Politička kultura

- Civilna kultura, Almond i Verba
  - Stare demokratije: UK i SAD
  - Mlade demokratije: Italija i Njemačka
  - Zemlja u razvoju: Meksiko
- Građanska kompetentnost i građanska lojalnost
- Demokratije stavljaju veći teret na sposobnost građana da obrade informacije nego drugi režimi
- Temeljni osjećaj lojalnosti normama, institucijama i akterima demokratije su osobina idealnog demokratskog građanina.
- Pristanak gubirnika

University of Montenegro

Politička kultura

- Slabljenje veza birača sa partijama su povezani sa postindustrijskim trendovima individualizacije, potkopali su model lojalnosti demokratskih građana
- *Tiha revolucija* (Silent revolution), Ronald Inglehart:
  - Postindustrijsko društvo donosi egzistencijalnu sigurnost koja uzrokuje veće isticanje postmaterijalističkih vrijednosti ili vrijednosti samoizražavanja
- Vrijednosti samoizražavanja:
  - Naglasak na glasu ljudi
  - Naglasak na životnim izborima
  - Naglasak na rodnoj jednakosti
  - Naglasak na ličnoj samostalnosti
- Povezanost sa socioekonomskim razvojem – jačanje ljudi na nivou:
  - Sposobnosti
  - Motivacije
  - Prava

University of Montenegro

Politička kultura

- Vrijednosti samoizražavanja – niže povjerenje u institucije sistema, a više u sugrađane
- Snaga javnosti da osporava elite
- Vrijednosti samoizražavanja čine ljude:
  - Kritičkijim i nelojalnijim prema predstavničkim institucijama
  - Moćnijim i sklonijim osporavanju elita u svom političkom djelovanju
  - Liberalniji u shvaćanju demokratije i kritičkiji u ocjeni njenog funkcionisanja
  - Otvoreniji i tolerantniji u stavu prema onima koji ne pripadaju njihovoj grupi
- Širi krugovi solidarnosti i povjerenja
- Interpersonalno povjerenje utiče na sposobnost nekog društva ya kolektivno djelovanje

Politička participacija

- Demokratija ne funkcioniše ako nema participacije građana!
- Politička participacija obuhvata širok spektar aktivnosti koje se mogu kategorisati u odnosu na mjesto, intenzitet, rizičnost...
- Mjesta participacije:
  - U javnoj areni
  - U zakonodavnim tijelima ili izvršnoj vlasti
  - U procesu selekcije i regrutacije kandidata

University of Montenegro

Politička participacija

- Oblici participacije:
  - Društveni pokreti
  - Interesne grupe
  - Političke partije
- Paradoks kolektivnog djelovanja
- Ekonomski razvoj i politički razvoj u odnosu na participaciju:
  - U demokratijama
  - U autoritarnim sistemima
  - U represivnim sistemima

University of Montenegro

Politička participacija

- U demokratijama:
  - Učešće na izborima
  - Članstva u sindikatima
  - Članstvo u političkim partijama i mobilizacija
- Bogatija društva daju više podsticaja za političku participaciju
- Objašnjenja političke participacije na mikro-nivou:
  - Resursi
  - Regutacija
  - Orijentacija
  - kontekst

Politička participacija

- Na nivou pojedinca – oni koji imaju više resursa, više kognitivnih sposobnosti i raspoloživog vremena, ali i prihoda i društvenih veza – više učestvuju.
- Formalne i neformalne društvene mreže mogu kompenzirati neke nedostatke i podstaći participaciju.

University of Montenegro

Politička komunikacija

- Nema konsenzusa o normativnim standardima u komuniciranju
- Politička komunikacija je interaktivan proces koji se tiče prenosa informacija između političara, medija i javnosti
- Konvencionalno razlikovanje:
  - Interpersonalne komunikacije
  - Unutargrupne komunikacije
  - Masovne komunikacije
- Internet i treće doba političke komunikacije

University of Montenegro

Politička komunikacija

- Dva pristupa komparativnom proučavanju političke komunikacije:
  - Tipologija medijskih sistema
  - Dezagregirani pokazatelji
- Klasična klasifikacija medijskih sistema:
  - Libertarijanski medijski sistem
  - Društveno odgovorni medijski sistem
  - Autoritarni medijski sistem
  - Sovjetski komunistički model
- Komercijalni versus javni mediji

Politička komunikacija

- Hallinova i Mancinijeva klasifikacija na osnovu četiri dimenzije:
  - Stepenn državne intervencije u medijski system
  - Raspon političkog paralelizma
  - Istorijski razvoj medijskih tržišta
  - Stepenn novinarske profesionalnosti
- Tri modela:
  - Liberalni model
  - Demokratski korporativistički model
  - Polarizovani pluralistički model

Politička komunikacija

- Komunikacijska infrastruktura:
  - Pristup internetu
  - Pristup fiksnim i mobilnim telefonima
  - Pristup radiju, televiziji i novinama
- Regulacijsko okruženje
- Vlasnička struktura medija
- Sposobnost i vještine novinarske profesije